

О. Ю. Костюк,

Національний університет «Острозька академія», м. Острог

ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ ТА ЕЛЕКТРОННІ БІБЛІОТЕКИ НА ЗАНЯТТЯХ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

У статті проаналізовано використання новітніх інформаційних технологій на заняттях з англійської мови. Зазначено, що використання Інтернет-ресурсів та електронних бібліотек значно підвищує ефективність педагогічного процесу.

Ключові слова: Інтернет-ресурси, електронні бібліотеки, новітні технології, навчальний процес.

В статье проанализировано использование новейших информационных технологий на занятиях по английскому языку. Отмечено, что использование Интернет-ресурсов и электронных библиотек эффективно влияет на учебный процесс.

Ключевые слова: Интернет-ресурсы, электронные библиотеки, новейшие информационные технологии, учебный процесс.

The use of new information technologies at English lessons are analyzed in the article. It is emphasized that the use of Internet resources and digital libraries is effective at the educational process.

Key words: Internet resources, digital libraries, new information technologies, educational process.

Постановка проблеми. Сучасне суспільство висуває підвищені вимоги до освіти та загального розвитку особистості, ефективності засвоєння програми. Відповідно до вимог суспільства, студентів необхідно навчити за короткий проміжок часу отримувати, переробляти, оцінювати та використовувати у практичній діяльності великий обсяг інформації. Дуже важливо організувати процес навчання так, щоб студент активно, з цікавістю і захопленням працював на занятті з англійської мови, бачив власний результат навчання і міг самостійно його оцінити.

Аналіз досліджень і публікацій. Розв'язанню окремих питань використання інформаційних технологій у навчанні присвячені роботи знаних вітчизняних і зарубіжних науковців: А. Т. Ашерова, В. Ю. Бикова, Д. О. Богданової, Б. С. Гершунського, Р. С. Гуревича. Використання інформаційних технологій навчання у викладанні іноземних мов розглянуто у працях Є. Г. Азімова, М. В. Кларіна, О. П. Крюкової, Л. І. Морської, Е. Л. Носенко. Значний внесок у теорію і практику використання інформаційних технологій навчання (комп'ютеризації навчання) внесли: О. А. Андреев., М. Ю. Бухаркін, А. П. Єршов, Є. І. Дмитрієва. Проблеми використання технології Web 2.0 присвячені дослідження Є. С. Полата, О. М. Мельник, Д. А. Іванченка.

Об'єктом дослідження є процес навчання іноземної мови.

Предметом дослідження є новітні інформаційні технології у навчальному процесі з іноземних мов.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасному суспільстві все більше зростає роль іноземних мов, а знання іноземної мови дає можливість долучитися до світової культури, використовувати у своїй діяльності потенціал великих ресурсів мережі Інтернет, а також працювати з інформаційними та комунікаційними технологіями (ІКТ) та мультимедійними засобами навчання. У зв'язку з цим виникає необхідність розвитку методики використання комп'ютерних інформаційних технологій у навчанні іноземної мови. Нові інформаційні педагогічні технології стають частиною навчального процесу. Сучасні педагогічні технології, такі, як проектна методика, використання інформаційних технологій, Інтернет-ресурсів дозволяють реалізувати особистісно-орієнтований підхід у навчанні, забезпечують індивідуалізацію та диференціацію навчання з урахуванням здібностей студентів, рівня їх навченості та інтересів.

Н. А. Кочетурова у роботі «Метод проектів в навчанні мови: теорія і практика» зазначає, що допомогти викладучу у вирішенні цього непростого завдання може поєднання традиційних методів навчання та сучасних інформаційних технологій, у тому числі комп'ютерних із використанням ресурсів Інтернет. Використання комп'ютера на уроці з іноземної мови дозволяє зробити процес навчання мобільним, диференційованим, індивідуальним інтерактивним [2].

Цей спосіб навчання також є досить привабливим для усіх учасників навчального процесу. Так, використання сучасних технологій допомагає для викладачів краще оцінити здібності та знання студента, спонукає шукати нові, нетрадиційні форми та методи навчання, а також дає простір для педагогічної творчості. Варто підкреслити, що комп'ютер, при цьому, не замінює викладача, а тільки доповнює його, виконуючи роль інструменту, який при грамотному використанні значно підвищує ефективність педагогічного процесу.

Англійська мова, як і будь-яка інша, виконує комунікативну функцію, тому як навчальний предмет вона є одночасно і метою, і засобом навчання. Власне застосування нових інформаційних технологій в навчально-виховному процесі дозволяє викладачам реалізувати свої творчі педагогічні ідеї, обмінятися досвідом з колегами та отримати оперативний відгук, а студентам дає можливість самостійно вибирати індивідуальний план навчання: послідовність і темп вивчення тем, систему тренувальних завдань і задач в залежності від рівня володіння мовою, способи контролю та корекції знань. Таким чином, використання новітніх технологій дає змогу реалізувати основну вимогу сучасної освіти – вироблення у суб'єктів освітнього процесу індивідуального стилю діяльності, культури самовизначення, стимулювання їх особистісного розвитку [2].

Л. А. Подопрігорова у праці «Використання інтернету в навчанні іноземних мов», розглядаючи питання щодо використання Інтернет-ресурсів у навчанні іноземних мов, виділяє такі позитивні моменти його впровадження:

- мотивує навчання, можливо навіть більше, ніж аудіо- та відеоматеріали;
- дає можливість вчителю застосовувати індивідуальний підхід;
- сприяє розвитку самостійності учнів, спонукає користуватися інформацією, що безпосередньо стосується їхнього особистого чи професійного життя;
- підвищує інформованість щодо інших мов та культур;
- завдяки наявності різноманітних типів текстів підвищує мовні компетенції;
- забезпечує сучасним матеріалом, що відповідає інтересам і потребам учнів;
- пропонує автентичний і актуальний матеріал [3].

Крім того, І. В. Ситдикова у роботі «Комп'ютер поспішає на допомогу» підкреслює, що найпростіше використання Інтернету – це використання його як джерела додаткових матеріалів для вчителя та учня. Це величезна довідково-інформаційна система, яка може бути використана для вивчення мови. Матеріали можуть бути роздруковані використані під час традиційного заняття [4].

У праці зазначено, що використання Інтернету у процесі вивчення іноземної мови не повинно бути самоціллю. Насамперед, вчителю необхідно дати відповідь на запитання: для кого, для чого, коли, в якому обсязі повинен бути використаний Інтернет, оскільки дуже важко зорієнтуватися у величезному об'ємі інформації. Сайти, які є корисними

для викладача іноземної мови і, які можуть бути використані під час заняття, можна розділити на інформаційні та власне навчальні. Інформаційні сайти використовують для добору цікавих текстових документів, творчих завдань. Спеціальні навчальні сайти містять різні види робіт, вони розроблені з урахуванням рівня знань учнів. Крім того, є група вузькоспеціальних навчальних сайтів, призначених для навчання чотирьох видів мовленнєвої діяльності (читання, письма, говоріння та аудіювання), вивчення фонетики, граматики, лексики тощо. У роботі з навчальними сайтами обирається той рівень складності, який відповідає рівню підготовки учнів [4, с. 117].

З метою вивчення іноземних мов може використовуватись як вільне спілкування в Інтернеті, так і спеціально організоване спілкування в режимі електронної пошти, електронної конференції та дошки об'яв. Це створює унікальну автентичну ситуацію діалогічного мовлення. Зрозуміло, що робота з комп'ютером у процесі вивчення іноземних мов не повинна бути лише розвагою чи навпаки займати весь об'єм робочого часу. Використання комп'ютерних технологій повинно бути вмотивованим та доцільним.

Доведено, що Інтернет-ресурси надають унікальну можливість вивчення іноземної мови. Хоча, не дивлячись на всі переваги, не варто відкидати традиційні методи навчання, а додати новітні технології, що зробить навчальний процес більш гнучким та динамічним. Поєднавши кращі методи з існуючих, систематизувавши навчальні матеріали, ми отримаємо позитивний результат.

У праці «Правові і технологічні проблеми створення і функціонування електронних бібліотек» автори виокремлюють ще один засіб підвищення ефективності навчального процесу з іноземної мови – електронну бібліотеку – впорядковану колекцію різних електронних документів (у тому числі книг), забезпечених засобами навігації та пошуку [1]. Може бути веб-сайтом, де поступово накопичуються різні тексти (частіше літературні, але також і будь-які інші, аж до комп'ютерних програм) і медіафайли, кожен з яких самодостатній і в будь-який момент може бути потрібний читачеві. Електронні бібліотеки можуть бути універсальними, прагнучими до найбільш широкого вибору матеріалу, і більш спеціалізованими, як Фундаментальна електронна бібліотека, яскраво заявляють про себе саме в Інтернеті [1, с. 7].

Електронні бібліотеки слід відрізнити від суміжних структурних типів сайту, особливо літературного. На відміну від літературного журналу, електронна бібліотека не підрозділяється на випуски та оновлюється постійно у міру появи нових матеріалів. На відміну від сайту з вільною публікацією, електронна бібліотека, як правило, підбирається координатором проекту на свій розсуд і, що набагато більш важливо, не передбачає створення навколо публікованих текстів комунікативного середовища.

У праці «Правові і технологічні проблеми створення і функціонування електронних бібліотек» зазначено, що формати творів, які розміщуються в електронних бібліотеках можна розділити на дві категорії – формати, призначені для читання тексту он-лайн і формати, призначені для скачування на комп'ютер читача. Так, найпопулярніший формат першої категорії – HTML, проте бібліотека Мошкова, наприклад, викладає тексти у форматі TXT. Пов'язано це з традицією: під час появи цієї бібліотеки (1994 рік) швидкість роботи в інтернеті була дуже низька, і виправданим було використання найпростішого формату [1, с. 10].

Окрім того, у статті автори виділяють формати для скачування – заархівований TXT; RTF і DOC; Mobipocket.PRC (формат для читання книг на кпк і телефонах), підкреслюють, що дуже популярний формат FictionBook, створений спеціально для зберігання літературних творів, а для організації роботи наповнення, пошуку інформації електронних бібліотек використовується стандартизація періодичних видань. Зазначено, що початкова смуга повинна містити всі необхідні відомості для побудови бібліографічного посилання, а збірник слід побудувати таким чином, щоб читачу, який використовує витягнуту з електронної бібліотеки статтю, не потрібно було добувати додаткову інформацію, що в аналогічних виданнях нерідко згрупована на перших чи останніх сторінках випуску. Кінцева смуга публікації обов'язково повинна містити відомості про авторів, включаючи їх електронні адреси, наявність яких необхідна. За допомогою електронних адрес зацікавлений читач може встановити прямий оперативний зв'язок з авторами, а також запропонувати їм обговорити будь-яке питання привселюдно у телеконференції [1].

Особливе місце серед електронних бібліотек займають бібліотеки науково-освітньої тематики, в яких зібрані видання, необхідні для здійснення освітнього процесу. Використання електронних видань у вищих навчальних закладах часто ведеться на не зовсім законних підставах. Однак цей безсторонній факт свідчить про інтерес нового покоління до електронної форми подання інформації. Світовий досвід показує, що освітні та наукові електронні ресурси формуються як правило самими правопласниками або за їх згодою. Діють вони в основному на комерційній основі [1, с. 15].

Значного поширення також набули електронні журнали, які часто є електронною копією періодичних видань. Інформація в таких виданнях повинна бути не просто джерелом цікавих і різноманітних матеріалів, але мати електронні тексти з певним рівнем якості – як у змістовному, так і в суто редакційному відношенні. Наявність у системі подібного джерела, певним чином зорієнтованого на все співтовариство зацікавлених осіб, повинна сприяти загальному підвищенню якості розповсюджуваних у системі матеріалів.

Таким чином, використання нових інформаційних технологій, таких як Інтернет-ресурси забезпечують не тільки індивідуалізацію та диференціацію навчання з урахуванням здібностей учнів рівня навченості, їхніх схильностей, але і збагачують їх соціокультурну компетенцію, знімають психологічний бар'єр перед вивченням іноземної мови, а також показують результативність навчання через встановлення міжкультурних зв'язків у віртуальному просторі.

Окрім того, електронні бібліотеки є важливим етапом інтеграції інформаційних систем. Вони підтримують відповідний багатоаспектний доступ до одиниць збереження, що дозволяє читачу або слухачу підбирати необхідні матеріали у достатній мірі. Електронна бібліотека у даному випадку виступає центром не тільки традиційного систематичного каталогу, але і місцем збереження відеотек та телеконференцій, підтримки зв'язку через розсилки списків, завдяки яким користувачі, що помістили в цей список свою адресу електронної пошти, зможуть оперативно одержувати інформацію про нові надходження.

Література:

1. Антопольский Г. Б. Правові і технологічні проблеми створення і функціонування електронних бібліотек / Г. Б. Антопольский, Т. С. Маркарова, Е. А. Данилина. – М. : ИНИЦ «Патент», 2008. – 207 с.
2. Кочетурова Н. А. Метод проектов в обучении языку: теория и практика / Н. А. Кочетурова // Актуальные проблемы описания и преподавания русского языка: Сб. науч. статей. – Новосибирск : Изд-во НГТУ, 2006. – С. 99–107.
3. Подопригорова Л. А. Использование интернета в обучении иностранным языкам / Л. А. Подопригорова // Иностранные языки в школе, 2003. – № 5. – С. 25–31.
4. Ситдикова И. Комп'ютер поспішає на допомогу / І. Ситдикова // Іноземні мови в навчальних закладах. – 2004. – №1. – С. 116–119.